

برنامه سلامت کودکان

حفظ و ارتقاء سطح سلامت کودکان به عنوان یکی از گروه های آسیب پذیر جامعه از طریق برنامه

های مراقبت های ادغام یافته کودک سالم ، مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال ، نظام

مراقبت مرگ کودکان زیر ۵ سال

مراقبت های ادغام یافته کودک سالم

برنامه مراقبت کودک سالم به دنبال یافتن راهی برای جدا کردن کودکان سالم از کودکان به

ظاهر سالم یا مستعد به بیماری است که هنوز نشانه های بیماری در آنها مستقر نشده است. در

حقیقت هدف این برنامه طراحی نظام غربالگری استاندارد مراقبت کودکان صفر تا ۵ سال و

اجرای آن می باشد.

در برنامه مراقبت کودک سالم، تمام کودکان کمتر از پنج سال که به واحد بهداشتی آورده می

شوند از نظر علائم و نشانه خطر، تغذیه، وزن، قد، دور سر، دهان و دندان، بینایی، تکامل،

واکسیناسیون ، مصرف مکمل های دارویی، آزمایشات ، سلامت و شیردهی مادر ، شنوایی ،

ژنتیکی ، فرزند آوری مادر ، کم کاری تیروئید ، فنیل کتونوری و بدرفتاری با کودک

ارزیابی می شوند. اجزای مراقبت در برنامه کودک سالم شامل موارد زیر است:

- معاینه بالینی
- تست های آزمایشگاهی
- آموزش و مشاوره
- واکسیناسیون و مکمل های دارویی
- پیشگیری از حوادث و سوانح
- رابطه متقابل کودک و والدین

شرح وظایف

- کمک به برنامه ریزی ، اطلاع رسانی و انتقال سیاست های وزارتخانه در خصوص سلامت کودکان
- آموزش دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی در زمینه برنامه های سلامت کودکان
- پشتیبانی و توزیع مواد آموزشی ، دستورالعمل ها ، فرم ها و دفاتر ، تجهیزات ، مکمل های دارویی و... در خصوص برنامه های سلامت کودکان
- ارتقاء آگاهی و عملکرد کارکنان ، مراقبین کودک ، نمایندگان ادارات و ارگان ها و نیروهای مردمی در خصوص برنامه های سلامت کودکان

- نظارت ، پایش و ارزشیابی آموزش ها و نحوه اجرای برنامه ، در واحدهای ارائه دهنده

خدمت (کلینیک های مادر و کودک ، خانه های بهداشت)

- ارسال پسخوراند نظارت واحدهای ارائه دهنده خدمت به آن واحدها
- ایجاد هماهنگی های بین بخشی و درون بخشی جهت ارتقاء کیفیت ارائه خدمات و تامین ،

حفظ و افزایش سطح سلامت کودکان

- برنامه ریزی در خصوص اهم برنامه های مراقبتي کودکان شامل: کنترل رشد و تکامل کودک ، پیشگیری از حوادث و سوانح در کودکان ، رابطه متقابل والدین با کودک ، تغذیه

کودک

- تدوین برنامه عملیاتی در خصوص برنامه مراقبت کودک سالم به صورت سالانه
- گزارش گیری آماری از مراکز بهداشتی درمانی ، تجزیه و تحلیل شاخص ها و گزارش دهی به اداره سلامت کودکان از طریق نرم افزارهای آماری به صورت

فصلی

- تدوین و اجرای برنامه های هفته ملی کودک (در مهر ماه)
- برگزاری کلاس های آموزشی جهت کاردان ، بهورز و ...

برنامه مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال(مانا)

- مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال (مانا)، مهمترین و شایعترین علل مراجعه و مرگ و میر کودکان را در بر گرفته و تشخیص و درمان صحیح بیماری ها را بر اساس نشانه های موجود امکان پذیر می سازد. بعلاوه مانا حاوی اصول راهنما برای آموزش به مادران است تا خانواده ها در بهبودی کودک خود مشارکت نموده و با اجرای صحیح اقدامات پیشگیری از جمله تغذیه صحیح کودک و انجام به موقع واکسیناسیون از ابتلا و یا شدت بیماری های کودک جلوگیری کنند. بعبارت دیگر استراتژی مانا به تمامیت سلامت کودک می نگرد و نه فقط به بیماری وی و علاوه بر درمان کنونی و بهره جویی از فرصت های از دست رفته برای ارائه خدمات پیشگیری اولیه، خانواده ها را در درمان کودک در منزل درگیر می سازد تا زمینه های بیمار شدن کودک و یا غفلت از نشانه های خطر در جریان بیماری را به حداقل برسانند.

- مانا برنامه های موجود مراقبت از کودکان زیر ۵ سال را هماهنگ نموده و با این هماهنگی، کیفیت ارائه خدمات را افزایش داده و اثر بخشی مراقبت ها را بالا می برد و هزینه های خدمات را کاهش می دهد. راهنمای مراقبت ادغام یافته کودک بیمار برای دو سطح پزشک و غیر پزشک به اجرا در آمده است.

- لازم بذکر است که مجموعه تکمیلی برنامه مانا تحت عنوان ارزیابی، طبقه بندی و درمان کودک مصدوم (حادثه، سوختگی، مسمومیت، گزش و گزیدگی) نیز در دو سطح پزشکی و غیر پزشکی به مجموعه فوق اضافه و به اجرا درآمده است.

شرح وظایف

- کمک به برنامه ریزی ، اطلاع رسانی و انتقال سیاست های وزارتخانه
- آموزش دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی
- پشتیبانی و توزیع مواد آموزشی ، دستورالعمل ها ، فرم ها و دفاتر ، تجهیزات ، مکمل های دارویی و ...
- ارتقاء آگاهی و عملکرد کارکنان ، مراقبین کودک ، نمایندگان ادارات و ارگان ها و نیروهای مردمی در خصوص برنامه
- نظارت ، پایش و ارزشیابی آموزش ها و نحوه اجرای برنامه ، در واحدهای ارائه دهنده خدمت (کلینیک های مادر و کودک ، خانه های بهداشت)
- ارسال پسخوراند نظارت واحدهای ارائه دهنده خدمت به آن واحدها

- ایجاد هماهنگی های بین بخشی و درون بخشی جهت ارتقاء کیفیت ارائه خدمات و تامین،

حفظ و افزایش سطح سلامت کودکان و کاهش مرگ و عوارض ناشی از بیماری های شایع

در گروه آسیب پذیر کودکان در سطح شهرستان

- تدوین برنامه عملیاتی مراقبت ادغام یافته ناخوشی های اطفال به صورت سالانه

- گزارش گیری آماری از مراکز بهداشتی درمانی ، تجزیه و تحلیل شاخص ها و گزارش دهی

به اداره سلامت کودکان از طریق نرم افزارهای آماری

نظام مراقبت مرگ خارج بیمارستانی کودکان ۱ تا ۵۹

ماهه

- از اهداف مهم نظام مراقبت مرگ، شناسایی کلیه مرگ های کودکان ۱ تا ۵۹ ماهه در

منطقه تحت پوشش است ولی مهمتر از آن بررسی تحلیلی مرگ ها، شناسایی علل و

عوامل قابل اجتناب و طراحی و اجرای مداخله مناسب به منظور پیشگیری از مرگ

های مشابه است.

با مطالعه تاریخچه هر مورد مرگ کودک از زمان دریافت مراقبت های کودکی و

سپس محل، زمان و شرایط بیماری می توان مراقبت های کودکی، خدمات اورژانس

بین راهی و پیش بیمارستانی، خدمات اورژانس بیمارستانی و خدمات بیمارستانی را از نظر کیفیت و کمیت و سهولت دسترسی بررسی کرد.

فعالیت های اصلی در نظام مراقبت مرگ کودکان ۱ تا ۵۹ ماهه عبارتند از:

* گزارش دهی از منطقه توسط کاردان، کارشناس، بهورز، ثبت احوال، پزشکی

قانونی و....

* جمع آوری داده های مرگ کودکان توسط کارشناس مسئول مرگ کودکان ۱ تا ۵۹

ماهه با پرسشنامه

* بررسی موارد مرگ در کمیته کاهش مرگ و میر کودکان (شهرستان، بیمارستان) و

تعیین عوامل قابل اجتناب

* طراحی و اجرای مداخلات

* پایش و ارزیابی

شرح وظایف

- کمک به برنامه ریزی ، اطلاع رسانی و انتقال سیاست های وزارتخانه
- آموزش دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی در زمینه برنامه
- پشتیبانی و توزیع مواد آموزشی ، دستورالعمل ها و ...

- ارتقاء آگاهی و عملکرد کارکنان ، مراقبین کودک ، نمایندگان ادارات و ارگان ها و نیروهای

مردمی در خصوص برنامه

- نظارت ، پایش و ارزشیابی آموزش ها و نحوه اجرای برنامه ها ، در واحدهای ارائه دهنده

خدمت (کلینیک های مادر و کودک ، خانه های بهداشت)

- ارسال پسخوراند نظارت واحدهای ارائه دهنده خدمت به آن واحدها

- ایجاد هماهنگی های بین بخشی و درون بخشی جهت ارتقاء کیفیت ارائه خدمات و تامین،

حفظ و افزایش سطح سلامت کودکان و کاهش مرگ خارج بیمارستانی کودکان ۱ تا

۵۹ ماهه

- تعیین دقیق علل مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در سطح شهرستان به منظور شناسایی

عوامل قابل اجتناب در هر مرگ و طراحی مداخله به منظور حل مشکلات و جلوگیری از

وقوع مرگ های مشابه

- برنامه ریزی جهت تشکیل منظم کمیته بررسی موارد مرگ خارج بیمارستانی کودکان زیر ۵

سال و پیگیری اجرای مصوبات آن (هر ۶ ماه یکبار)

- ورود صورتجلسه کمیته به نرم افزار مربوطه و ارسال آن به اداره سلامت کودکان

- تدوین برنامه عملیاتی در خصوص برنامه به صورت سالانه

- اولویت بندی مشکلات موجود در برنامه و انجام مداخلات بر اساس آن

- ورود گزارش اولیه مرگ خارج بیمارستانی کودک ۱ تا ۵۹ ماهه به نرم افزار مربوطه

- هماهنگی با خانواده متوفی و مرکز بهداشتی (خانه بهداشت) جهت حضور در منطقه و

تکمیل پرسشنامه های مرگ

- هماهنگی با متخصص اطفال یا پزشک عمومی به منظور حضور در معاونت درمان با هدف

تکمیل پرسشنامه تخصصی مرگ

- ورود پرسشنامه های تکمیل شده به نرم افزار مربوطه و ارسال آن به اداره سلامت کودکان

- نوشتن سناریوهای مرگ خارج بیمارستانی کودکان به صورت فصلی و برگزاری آن بر

روی سایت وزارت بهداشت

- ارسال سناریو ها به صورت فصلی به ماکز بهداشتی ، شهرداری و ...

- برگزاری کلاسهای آموزشی جهت کاردان ، بهورز و ...

غریبالگری تکامل کودکان

- سال های اولیه عمر در شکل گیری شخصیت، هوش و رفتار اجتماعی انسان بسیار تعیین کننده هستند. بیشترین رشد هوشی در کودکان قبل از سن هشت سالگی است و اولین سال های زندگی در رشد و تکامل نقش بسیار مهم دارند. کودکانی که در این دوران مورد بی توجهی قرار گیرند در معرض ناتوانی یا تأخیر در تکامل قرار خواهند گرفت. بنابراین سال ها و ماه های اولیه زندگی مهمترین سال های سرمایه گذاری برای توسعه انسانی است و غربالگری تکامل کودکان و شناسایی کودکان نیازمند کمک می تواند منجر به کاهش نابرابری ها و دسترسی به عدالت در سلامت گردد.

- با اجرای برنامه غربالگری تکامل کودکان، کلیه کودکان از سن دو ماهگی بر اساس برنامه بسته خدمتی مراقبت کودک سالم و در مرحله بعد با استفاده از تست های غربالگری تکامل کودکان در مقاطع مختلف مورد ارزیابی قرار می گیرد و در صورت نیاز با ارجاع به متخصصان مربوطه تشخیص قطعی آنها مطرح می شود و مداخلات مورد نیاز شروع خواهد گردید.

- مطالعات در سطح دنیا نشان داده است که شیوع اختلالات تکامل کودکان حدود ۱۲-۱۰ درصد است که فقط ۲-۳٪ بدون انجام برنامه های غربالگری تشخیص داده می شود. در حالی که اجرای برنامه های غربالگری تکامل منجر به شناسایی و مداخله زود هنگام بیش از ۸۰٪ موارد می گردد.

شرح وظایف

- آگاه کردن پرسنل از دستورالعمل های برنامه
- پایش و نظارت بر حسن اجرای برنامه
- برگزاری کلاس های آموزشی مرتبط با برنامه
- تدوین برنامه عملیاتی به صورت سالانه

